

text
Hans Isaksson
bild
vuxnamanniskor.sf.se

”Och lägenheten har de snart inrett färdigt. Vad skall de då leka med?”

Vuxna människor

”Jag betraktas allmänt som en människa utan svek... Jag har aldrig någonsin bedragit min bästa vän genom att ligga med hans hustru. Sådant fyller mig med avsmak. Jag brukar alltid se till att först göra mig ovän med honom...”

(fritt efter Albert Camus, *Fallet*)

Människan är som bekant den enda djurart som har förmågan att rodna och som stundom har all anledning att göra det. Det sammanhänger med att hon är ensam om att ha ett så utvecklat språk att hon fått förmågan att ljuga medan andra arter får nöja sig med att kunna luras.

Homo sapiens kännetecknas också (tillsammans med ett fåtal andra högre aparter, möjligen) av sin avsaknad av brunstperioder, dvs framför allt av långa perioder då allt intresse för kopulation med individer av motsatt kön saknas. I stort sett är ett friskt exemplar alltid mer eller mindre pilskt, och därmed ofta något mindre sapiens. Säkert har detta haft sitt överlevnadsvärde en gång i tiden – vem är jag att disputera med Naturen om detta?

Nu har emellertid släktet svällt upp till ett av jordens, näst rättorna, myggen och flugorna, mest talrika, med ty åtföljande urbana anhopningar av stora mängder människor av de mest skilda kön.

Dessa frottar sig dagligen med varandra på arbetsplatser, nöjeslokaler, utskänkningsställen och undervisningsanstalter. Detta har onekligen haft sina konsekvenser. Inte bara så att vi ljuger och rodnar ideligen, med den konsekvensen att vi ständigt går omkring och fruktar att någon skall avslöja oss – oftast utan att riktigt veta varför. Den ständiga brunsten har också blivit besvärande – och samtidigt ett oerhört tacksamt tema för all modern litteratur, film, bildkonst, reklam och en födkrok för generationer av hallickar, gigolos och finask.

Dvs den skulle kanske inte ha behövt vara så besvärande, om inte de flesta moderna mänskliga civila samhällena hade byggt på någon form av äktenskap, där parterna förutsattes bortse från alla andra objekt för sin drift än det (eller dem, ty månggifte förekommer ju alltfört), med vilket (vilka) man skrivit kontrakt.

I vårt samhälle förutsattes sådana kontrakt vara ömsesidigt bindande, dvs maken har samma skyldigheter och rättigheter som maken. Till den grad har monogamin präglat vårt sätt att vara och tänka, att de flesta människor har ordentligt dåligt samvete när de någon gång hoppar över skaklarna. De flesta människor gör det faktiskt aldrig.

Sexuell otrohet är klassbunden. Det är vanligare inom högre samhällsklasser och s k fria yrken, ovanligare inom arbetark-

lassen och mycket ovanligt bland bönder och landsbygdsbefolkning – i den mån det finns någon kvar där att vara otrogen mot eller med.

Jag skulle gärna vilja tillskriva detta en genetiskt betingad högre moral inom de arbetandes led. Fast mera beror det nog på ojämlikhet vad gäller tillfällen att synda – som är rikligare ju rörligare, friare individerna är och ju fler individer av motsatt kön de träffar. Samt på måttet av social kontroll – som är högre på landet än i stan. De underklasskretsar där man finner högst frekvens av sexuell otrohet är följaktligen sådana som åker runt i hemmen och arbetar, – t ex måleriarbetare, rörmokare osv. Så var det åtminstone så länge det under dagen fanns kvinnfolk i husen.

Underklassen har i allmänhet mindre tillfällen att synda, och har därför av tradition en hårdare attityd vad gäller synden, inte minst otrohet. Om man vill så kan man kalla detta en högre sexualmoral, och varför inte? Finns det något säkrare sätt att uppnå hög moralisk nivå än genom att man berövas tillfällen att bete sig omoraliskt?

Äktenskap förutsattes sedan senmedeltiden i ökande utsträckning ingås på grund av ”kärlek” dvs huvudsakligen sexuell attraktion. Denna attraktion förutsattes i sin tur, i enlighet med gamla religiösa myter bestå livet ut. Dessa myter för-

mades i en tid med helt andra materiella förutsättningar. I ett modernt samhälle, där merparten av oss är lönarbetare, saknas i stort sett materiella trohetsincitament. Troheten har blivit en rent moralisk fråga. Moral är ett bräckligt ting och så går det som det går. Vartannat äktenskap spricker och flertalet av dem som skiljer sig skaffar en ny partner, ibland före, ibland efter skilsmässan.

Ty en modern människa träffar många tusen gånger fler människor av motsatt kön under sin livstid än vad Josef och Maria gjorde. (Därtill är hon inte underkastad tiondedelen av den sociala kontroll som skyddade det bibliska paret -och som uppenbarligen ändå i just detta fall visade sig otillräcklig).

I dag har varje gift/sammanlevande person genom allt bättre kommunikationer tillgång till cirka 3 miljarder individer av motsatt kön, varav åtminstone två miljarder i sådan ålder att de kunde vara lämpliga samlags- och/eller äktenskapspartners. Som gift (eller dylikt) är det därför naturligt att då och då tanken smyger sig på en att det någonstans därute måste existera en människa som skulle ha mer att erbjuda än den man lovat tro och kärlek har. Och man lever ju bara en gång...

Den som vill kan just nu se en ganska rolig film om denna väl belysta problema-

tik: Felix Herngrens och Fredrik Lindströms Vuxna människor:

Frank är yuppieadvokat och sedan åtta år gift med yupprien Nenne, som har boutique på Östermalm. Frank är alltid pilsk, fast det skulle han aldrig kalla det. Han drömmer om kärlek, inte minst fysisk sådan, men även romantisk, med de flesta kvinnor han ser. Vad Nenne drömmer om låter oss inte filmen veta – men av utvecklingen att döma känner hon nog ett liknande sug, fast efter karlar. Båda träffar dagligen mycket attraktiva karlar och damer, ty de rör sig i de bästa kretsar. I hemlighet skäms de kolossalt över de snuskiga tankar de knyter till sina hemliga tankeobjekt. Förmodligen har de en gång fått tro att allt sådant skulle upphöra i och med äktenskapets ingående.

Frank och Nenne har inte haft tid att skaffa barn. Egentligen känner de sig själva som barn och barn skall väl inte ha barn? Deras projekt är respektives karriär, ty barn tycker om att tävla och att bli uppmärksammade. På sin höjd planerar de att inreda en lägenhet tillsammans. Nog skulle de kunna klara sig var och en för sig. Fast lite ensamt skulle det kanske vara.

Frank går i säng med en lättsam och trevlig tös, som inte vill ha honom i längden. Nenne går i säng med en lättsam och ganska karaktärlös karl, som inte

heller vill ha henne i längden.

Båda har dåligt samvete, ty detta strider mot deras barnsligt troskyldiga krav på obrottslig kärlek och fullständig ärlighet som de utan eftertanke lovat varandra.

De håller alltså käften inför varandra om sina snedsteg och går vidare, ”mer förälskade, öppnare och ärligare” än någonsin.

Det är nog inte meningen man skall tro dem, men vad gör väl det? För inte tror de på sig själva, det förstår man. De kommer att fortsätta att bedra varandra – men nu åter bara i sina drömmar. Det viktiga är väl att de tror på varandra och tar all möjlig hänsyn till varandra – precis som de gjort hela tiden. Det är väl också ett slags kärlek – kanske så mycket man kan begära?

De kommer att förbli ensamma tvåsamma barn. Sina innersta tankar kan de aldrig anförtro varandra. Och lägenheten har de snart inrett färdigt. Vad skall de då leka med? De finner säker på något. Kanske börjar de spela golf.

Snart är de äldre och fulare och utsätts inte längre för samma utbud av frestelser.

Vuxna människor är en sympatisk film om snälla människor som det är lite synd om, fast inte särskilt mycket.